

Referat

Dialogforum mellom ungdomsrepresentanter og statsråd Solveig Horne

Dato: 27. oktober 2014

Statsråd Solveig Horne møtte ungdomsrepresentanter fra 16 fylkeskommuner til dialogforum 27. oktober 2014. Tre ungdomsrepresentanter meldte avbud. Under gis en oversikt over ungdomsrepresentantene som deltok.

Oversikt over ungdomsrepresentantenes og tilhørighet til fylkeskommune

Ant	Ungdomsrepresentanter	Fylkeskommune
1	Kari Conradsen	Telemark fylkeskommune
2	Halvard Haslestad Skarpmoen	Vestfold fylkeskommune
3	Marthe Emilie Hansen	Møre og Romsdal fylkeskommune
4	Katrine Holmgren	Finnmark fylkeskommune
5	Maja-Sofie Larsen	Nord-Trøndelag fylkeskommune
6	Rikke Håkstad	Troms fylkeskommune
7	Isak Kyrre Lichtwarck Bjugn	Nordland fylkeskommune
8	Sofie Sundberg	Sogn og Fjordane fylkeskommune
9	Marcus Steen Nitschke	Rogaland fylkeskommune
10	Mikael Skjæraasen Ahmed Khan	Akershus fylkeskommune
11	Agnes Hoshovde Bernes	Hordaland fylkeskommune
12	Solveig Hodnemyr	Vest-Agder fylkeskommune
13	Joakim Kasin Jakobsen	Buskerud fylkeskommune
14	Eirin Ronæs	Østfold fylkeskommune
15	Sigurd Log Røren	Oslo kommune
16	Kristian Dragsten	Hedmark fylkeskommune
Meldt avbud		
	Guro Lyngstad	Sør-Trøndelag fylkeskommune
	Anita Maxharraj	Aust-Agder fylkeskommune
	Brage Bjerke Sivesindtjet	Oppland fylkeskommune

Disse deltok fra departementene:

Tone Eng, Kunnskapsdepartementet.

Monica Skjöld Johansen, Helse- og omsorgsdepartementet.

Eli Grut, Einar Saga, Lars Tore Flåten og Synnøve Brandt, fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Statsråden ledet møtet og ønsket velkommen til alle ungdomsrepresentantene med å fortelle at bakgrunnen for å holde et dialogforum mellom ungdomsrepresentanter og statsråden i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet hadde sin opprinnelse i FNs konvensjon om barns rettigheter. Målet med forumet er å styrke barn og unges medvirkning i utformingen av sentral politikk. FNs barnekonvensjon gir barn og unge rett til å si sin mening og bli hørt i saker som angår dem.

Statsråden fortalte at hun syntes det var særlig inspirerende å få være barneminister når konvensjonen feirer sitt 25 års jubileum i 2014.

I forbindelse med at ungdomsrepresentantene skulle presentere seg, fortalte ungdommene kort hvordan medvirkningsorgan i den enkelte fylkeskommune fungerer. Under følger en oversikt over ungdomsrepresentantenes egen vurdering av medvirkningsordninger i sin region.

Ungdomsrepresentantenes egen vurdering av medvirkningsordninger i sin region

Navn	Medvirkningsordning i egen region
Telemark fylkeskommune	Telemark ungdomsråd. Startet opp for to år siden. De arrangerer årskonferanse og lager handlingsplan og tar opp vedtekter. 5 møter i året og 2 konferanser.
Vestfold fylkeskommune	Vestfold fylkeselevråd består av alle lederne fra hvert elevråd fra videregående skole eventuelt andre elever i fylket. Om lag fire møter i året. Tar opp saker som angår hele fylket. Rådgivende organ for utdanningskontoret. Tar opp saker i alle sektorer. Det er arrangert en konferanse der politikere, helsesøster, rektorer snakket om psykisk helse.
Møre og Romsdal fylkeskommune	Ungdomspanelet gir råd på fylkesnivå. De arrangerer ungdommens fylkesting. Inviterer to representanter fra alle ungdomsrådene i kommunene. Her vedtas handlingsplaner, valg av nytt ungdomspanel. Det fortelles om god kontakt med fylkeskommunen, fylkesutvalg, utdanning (talerett) og samferdsel. Det er 10 eller flere møter i året.
Finnmark fylkeskommune	Finnmark har ikke eget ungdommens fylkesting. Fylkeskommunene har uttrykt at de er positive, men det har ennå ikke blitt startet opp.
Nord-Trøndelag fylkeskommune	Barne- og ungdomsråd som representerer forskjellige organisasjoner. En paraplyorganisasjon med 41 organisasjoner. Arrangerer ungdomskonferanse. I fylkeskommunen vil det bli et ungdomsutvalg og ikke barne- og ungdomsråd,.
Troms fylkeskommune	Ungdommens fylkesråd. Arrangerer ungdommens fylkesting, to delegater fra hvert ungdomsråd deltar fra hver kommune. Minimum fem møter i året. Har taletid i fylkestinget.
Nordland fylkeskommune	Ungdommens fylkesting i Nordland. Årlig samling med to delegater fra hvert ungdomsråd. Lager en ungdomsplan. Ungdommens fylkesting er direkte underlagt fylkestinget. Ungdommens fylkesting har taletid på fylkestinget og disponerer budsjett til barne- og ungdomsorganisasjoner.
Sogn og Fjordane fylkeskommune	Ungdommens politiske utvalg velger ungdommens fylkesting som arrangerer nettverksamlinger. Ungdommens politiske utvalg jobber med saker som fylkestinget bestemmer. Det er god dialog med fylkeskommunen, og god gjennomslagskraft. To representanter fra hver kommune deltar.
Rogaland fylkeskommune	Elevorganisasjonen. Fylkeselevråd består av elever fra videregående skole. Neste alle videregående skoler er medlemmer. Det jobbes mye med psykisk helse i fylkeskommunen.
Akershus fylkeskommune	Fylkeselevrådet består av en til to elever fra skoler i fylket. De har kjempet for å få en god plass i fylkestinget.
Vest-Agder fylkeskommune	Det er ungdommens fylkesutvalg som arrangerer ungdommens fylkesting to ganger i året. Det meldes om et godt samarbeid med fylkeskommunen.
Buskerud fylkeskommune	Representant fra Buskerud fylkesting. Det er to til tre saker i året der ungdomsrepresentantene deltar. I tillegg deltar ungdomsrepresentantene på flere møter i fylket.
Østfold fylkeskommune	Østfold kåret til Europas mest ungdomsvennlig region, to konferanser i året.
Oslo kommune	Har ungdomsråd som møter en gang per måned. Ungdommens bystyre en gang i året. UNGMED er sekretariat for Sentralt ungdomsråd i Oslo.
Hedmark fylkeskommune	Har Ungdommens fylkesting. Det jobbes mye med skole, helsesøstertilbud og psykisk helse.

Tema og problemstillinger for dialogforumet

Til dialogforumet var det fire tema med ulike problemstillinger som skulle diskuteres.

Ungdomsrepresentantenes innspill ble samlet under tre temaer; politikk, medvirkning og innflytelse, psykisk helse og skole. I tillegg foreslo statsråden ett tema, barnefattigdom.

1. Politikk, medvirkning og innflytelse

Hvordan kan ungdom få større innflytelse gjennom ulike medvirkningsordninger i kommunene og fylkeskommunene? Hva skal til for å engasjere ungdom bredt? Hvordan forstå politikk?

Ungdommene var opptatt av:

- Ungdomsråd og lovfesting av ungdomsråd
 - Ungdomsråd fungerer ikke tilfredsstillende i alle kommuner. Det er blant annet erfaringer for at dette ikke blir prioritert i kommunene.
 - Lovfesting bør skje både fylkeskommunalt, nasjonalt og regionalt. Det er ikke nok å starte ungdomsråd. Det er ikke alltid at ungdom får gjennomslag for ting. En lovfesting vil kunne øke ungdommenes engasjement når de ser at det nytter.
 - Ønske om lovfesting av ungdomsråd. Det kan være viktig å tenke på samme måte som for eldrerådet.
 - Ved en eventuell lovfesting må det settes av ressurser til ungdomsråd. Alle ungdomsråd bør ha tilgang til en sekretær. Det er da viktig at sekretæren har tid til å jobbe med dette og ikke må prioritere annet arbeid framfor sekretærfunksjonen.
 - Lovfesting er en ting, men hvilke metoder som benyttes til å følge opp en lovfesting bør det også tenkes gjennom.
 - I en fylkeskommune der det ble opprettet fylkesleivråd for ett år siden oppfatter en ungdomsrepresentant at rådet har vært til pynt for politikerne.
 - Hvordan ungdomsråd organiseres burde være opp til hver fylkeskommune i og med geografiske variasjoner.
 - Det er viktig at det som skal leses av politiske saker språkmessig er tilpasset ungdom. Det er store mengder med sakspapirer som både skal leses og forstås.
 - Talerett i fylkestinget eller hovedutvalget. Det å kunne ta opp saker minst en gang i året er viktig i likhet med å ha klare retningslinjer.
 - Noen fylker har ikke fylkesbaserte medvirkningsorgan for ungdom. Det oppfattes som underlig.
 - Ungdomsmedvirkning er helårsarbeid. Ungdomspanel er en bra tilnærming til at ungdom kan jobbe mer kontinuerlig.
 - Ungdomsråd bør benyttes som høringsinstans.
 - Deltakelse i ungdomspanel er en god måte for ungdom og forstå politikk på.
 - Ønske om at ungdommens storting skal bli et organ.
 - At ungdomsråd har en time til disposisjon med anledning til å stille spørsmål er en god ordning.
- Prøveordning med nedsatt stemmerett
 - Prøveordningen omtales som positiv. Gjennom prøveordningen blir 16 åringer utfordret til å sette seg inn i politikk.

Statsråden oppsummerte denne delen av samtalen på følgende måte:

Dere ønsker at det skal være lovfestet rett til ungdomsråd og at alle kommunestyre og fylkesting bør ha et barne- og ungdomsråd, slik at det blir lovfesting. Kommunalministeren jobber med dette. Jeg skal ta med meg dette videre inn i mitt arbeid. Det er ikke alltid slik at ungdom føler seg hjemme i et politisk parti, da er det viktig med et ungdomsråd som kan ta opp både viktige og mer dagligdagse saker. Det er viktig å høre ungdommenes røst. Det er viktig at de som lager planer i både kommuner og fylker hører på ungdommene.

2. Psykisk helse

Får ungdom som møter utfordringer knyttet til egen eller andres psykiske helse tilstrekkelig støtte og hjelp? Er tilbudene i kommunen f. eks. gjennom skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, utekontakt og fritidsarenaene gode nok? Hva kan gjøres for å sikre ungdom nødvendig støtte og hjelp?

Ungdommene var opptatt av:

- Opplevd press
 - Ungdom føler press fra flere hold; fra foreldre, skole og samfunn.
 - Flere av ungdomsrepresentantene uttrykte press på å velge studiespesialisering framfor yrkesfag og at studiespesialisering har høyere status enn yrkesfag.
 - Det er vanskelig å vite for ungdom hva de skal bli og det er behov for en styrket rådgivningstjeneste for at ungdom skal vite mer om alternativene de har når de skal velge.
 - Samfunnet ungdom vokser opp i i dag ble beskrevet som et se-og-bli-sett-samfunn. Ungdom kan følge med hva som skjer over hele verden. Jenter leser blogger som går til hodet på dem om å være vellykket og vel trent, gå i fine klær og være pene. Til og med når det gjelder ferier er det viktig å se-og-bli-sett. Det er en forventning om at ungdom hele tiden skal ha det gøy.
 - Treningspress. Jo mer ungdom trener jo mer ulykkelig er de – depresiv stemingsleie. Trening er en jobb man må gjøre. Viktig å nå ut til ungdommene med et budskap om at de er gode nok.
 - Press gjennom sosiale medier. Gjennom blant annet (retusjert)reklame og bloggere opplever ungdom ulike former for press. Jenter opplever press på utseende. Gutter opplever kroppspress på å bli større og sterkere.
 - Viktig at barn og unge skal være normalpersoner og ikke superpersoner.
 - Det framkom at ungdom også har et ansvar selv på å være bra nok, i den forbindelse ble det henvist til #Vi er alle skeive.

- Utfordringer og variasjon i helsestasjon- og skolehelsetjenesten
 - Viktig å gjøre tjenestene kjent i tidlig alder. Skolehelsetjenesten bør i større grad synliggjøre tilbudet til de yngre skoleelevne for forebygge psykiske vansker hos barn og unge.
 - De ansatte har for liten tid til ungdom som har behov for hjelp. Tjenesten har noen steder fått et rykte om at de ikke gir god hjelp, ikke har oppdatert kompetanse og et høyt stressnivå.
 - Det er ønskelig med øremerkede midler til helsestasjoner.
 - Bør gjennomføres en kompetanseheving for personalet som jobber på helsestasjon og i skolehelsetjenesten.
 - Tjenesten oppfattes ikke alltid som lavterskeltilbud. Terskelen for å ta kontakt kan i noen tilfeller være høy både på grunn av lite timeantall på tilbudet og avsidesliggende lokaler. Flere av ungdommene framhever også at det kan være vanskelig å ta kontakt med tjenestene for personer som har psykiske vansker.
 - Ønske om flere psykologer.
 - Hvordan gjøre yrket mer attraktivt?
 - Tid. Stor variasjon i tilbud om skolehelsetjeneste, noen har tilbud 1-2 ganger i måneden andre har én gang hver annen måned.
 - Kvalitet. Variasjon i kvalitet på kommunalt tilbud når det gjelder psykiske vansker
 - Tverrfaglig kontakt. Forholdet mellom helsestasjon, psykolog og skolehelsetjeneste bør være tettere.
 - Flere ungdomsrepresentanter forteller at det er jobbet for å styrke helsestasjonene og at tjenesten er åpen flere dager i uken
 - Bedre håndtering av mobbing er nødvendig.

- Andre yrkesgrupper og tjenester
 - Kontaktlærer har en viktig rolle for å fange opp og viderelevere elever som har behov for helsetilbud. God handlingskompetanse blant lærerne er viktig.
 - Andre yrkesgrupper bør bidra inn i tjenesten. Erfaringer med å ha miljøarbeidere ved skolen omtales som positiv. Erfaringene er at miljøarbeidere også kan ha positiv innvirkning på uønsket atferd ved skolen som dårlig oppførsel, salg av stoff osv gjennom kontakt med elevene. Miljøarbeidere kan avlaste helsesøster og henvise elever videre til den hjelpen de trenger.
 - Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) kan hjelpe elever som har psykiske vansker og som gir en vanskelig livssituasjon som går utover skolearbeidet. Det hevdes at denne tjenesten er for lite kjent for elevene slik at de kan nyttiggjøre seg tilbudet.
 - Organisasjonen MOT er ønsket inn i videregående skoler som sliter med det sosiale miljøet. MOT har som mål å bevisstgjøre og styrke ungdoms mot til å leve, bry seg og si nei. Gjennom deltakelse i MOT jobbes det for en helhetlig modell for hvordan skoler og lokalsamfunn kan jobbe sammen med ungdom. Dette involverer både fritidsarena og foreldre.

- Informasjon om seksuell legning i undervisningen
 - Ungdom har behov for at seksuell legning tas opp i undervisning som en del av seksualundervisningen. Det ble uttrykt at det i dag ikke er nok informasjon om det å være homofil eller lesbisk. Det å ta tematikken inn i undervisningen kan bidra til at ungdom med ulike seksual legning føler seg inkludert. Flere understreket viktigheten av at dette tas opp i undervisningen på et tidlig tidspunkt.
 - Flere mente at seksualundervisning bør bli et eget fag.
 - Seks og samfunn, senter for ung seksualitet ble omtalt som et godt tilbud til unge. Det ble uttrykt bekymring for at senteret ikke skal få nok støtte til videre drift.

- Kjønn
 - For gutter kan det være barrierer forbundet med å benytte seg av helsestasjonens tjenester. Det ble fortalt at gutter har etterlyst helsebrødre. Sosialrådgivere og mannlige miljøarbeidere ble foreslått benyttet for at guttene kan ha noen å snakke med.
 - Egen guttedag på ungdomshelsetjenesten vil kunne gjøre det enklere for guttene å benytte tjenesten.

- Møteplasser
 - Ungdomshus er viktig for ungdom. Det å ha et sted ungdom kan være og ikke føle seg alene. Et sted å være sosial. I noen kommuner fungerer dette bra, i andre er ungdomshus valgt bort til fordel for f eks kulturhus.
 - Frivillighet har et program som heter YES. Det innebærer at det er frivillige som etter å ha fått opplæring er til stede der ungdom er for å prate med ungdom. Dette gjelder for blant annet ungdomsklubber.
 - Nettsider som Klara Klok har stor betydning for ungdom. Nettsiden Klara Klok omtales som en viktig tjeneste for kommuner med et dårlig tilbud til ungdom. Dette hevdes å ha kommet tydelig fram under oppfølging av ofre etter 22. juli. Denne typen spørretjenester er viktig for å opprettholde et lavterskstilbud med anonyme spørsmål.

Statsråden viste til Barneombudets rapport *Helse på barns premisser*. Det ble også vist til Ung.no som et viktig nettsted for ungdom til å stille spørsmål. Statsråden formidlet at det var viktig kompetanse blant frivillige til å se og hjelpe ungdom som sliter. Statsråden uttrykte bekymring for at mange unge ikke har noen plasser å gå for å snakke om vansker. Det skjer en styrking av helsestasjoner og skolehelsetjenesten. Signalene er at det må satses på skolehelsetjeneste og helsestasjoner.

3. Skole

Hvordan få en best mulig utdanning? Hvordan få varierte læringsmetoder? Hvordan få tilpassa undervisning i flere fag? Hvordan få et godt psykososialt miljø på skolen? Hva betyr likestilling i skolen? Hva kan gjøres for å stoppe mobbing og få god trivsel på skolen? Hvordan skape en mobbefri skole? Er det behov for å tenke på andre yrkesgrupper inn i skole- og fritidsarenaene?

Ungdommene var opptatt av:

- Å ta det riktige valget
 - Å ta de riktige valgene kan hindre frafall senere i utdanningsløpet.
 - Det kan oppleves et press på å velge studieforberedende retning framfor yrkesfag retning for ungdom. Og at et press om å velge samme utdanningsprogram som venner velger.
 - Det er ønskelig med bedre kunnskap om ulike utdanningsprogram før valg tas.
 - Det er viktig at foreldre også skal få bedre kunnskap om ulike valg av utdanningsprogram fordi de har stor innvirkning på barnas valg. Karriereveiledning som tema på foreldremøte ble foreslått.
 - Det ble foreslått at det bør knyttes kompetansekrav til studieveiledere ved ungdomsskolene.
 - Det er ønskelig med flere praksisdager på videregående skole for å finne ut hvilket utdanningsprogram den enkelte skal velge.
- Rådgivningstjenesten
 - Det oppleves som problematisk når rådgivere rådgir elever ut fra å oppgi yrker som de antar at elevene vil egne seg til ut fra en oppfatning om hva den enkelte elevs styrker og svakheter. Dette gir elevene et feil bilde av sine muligheter.
- Medvirkning i skolehverdagen
 - Andre læringsmetoder er ønsket. Som omvendt undervisning, der den pedagogiske tanken er å flytte teoriundervisningen hjem, slik at tiden på skolen frigjøres til undervisningsformer der elevene i større grad kan være mer delaktig. Denne metoden kan hjelpe på motivasjonen og gjelder i størst grad på studiespesialisering.
 - Likestilling mellom lærer og elev. Elever bør være med i ansettelsesprosesser av lærere og rektorer. Elever må i større grad medvirke egen situasjon. Elever skal forholde seg til lærerene og det foreslås at en elevrådsrepresentant eller leder bør være med i ansettelser. Det er også erfaringer med ble intervjuet med to representanter fra ungdomspanelet.
 - En av fylkeskommunene jobber for at elevene får medvirke i ansettelser og ønsker at dette blir en ordning på nasjonalt nivå.
 - Privatisteksamen bør kunne tas på sommerskole.
 - Gratis eller rimelig frokost ved skolene kan gi en bedre skolehverdag for mange elever.
 - Ønske om anonym retting av prøver. Det ble referert til en prøveordning og en undersøkelse av denne der undersøkelsen viste at holdningen til elever ble forandret.
- Digital kompetanse
 - Kursing er nødvendig for å forbedre kompetanse om bruk av digitale verktøy, særlig på de yrkesfaglige retningene.
 - Det er nødvendig med mer kompetanse på hvordan digitale verktøy skal benyttes i klasserommet.
- Stipend
 - Stipend dekker ikke utgifter til for eksempel verneutstyr. Dette betyr at ikke alle kan velge fritt.
 - Borteboerstipends størrelse er ikke tilstrekkelig for å dekke kostnadene til leie av hybel. Det er et ønske om å innføre samme ordning som for studenter med studentskipnad og subsidierte boliger.

4. Barnefattigdom og integrering

Hvordan kan vi bidra til at man på kommunalt- og fylkeskommunalt nivå kan ivareta at ungdom med vedvarende fattigdomsproblemer inkluderes på linje med andre? Hva kan gjøres i forhold inkludering som gjennom f. eks. fritidsaktiviteter og ferie. Mangler ungdom åpne møteplasser og hva slags åpne møteplasser mener dere er aktuelle i dag?

Tiden strakk ikke til for å diskutere det fjerde og siste temaet, barnefattigdom og integrering. Her ble det oppfordret til å komme med innspill i etterkant av forumet.

Dialogforumet ble avrundet med at statsråden takket for alle innspillene og oppfordret ungdomsrepresentantene til å være vaktbikkjer og passe på politikerne slik at pengene i fylkeskommunene brukes etter intensjonene.